

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu a zpravodaje JUDr. Tomáše Langáška a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **M. M.,** zastoupeného JUDr. Jitkou Šmídovou, advokátkou, se sídlem Viniční 4349/82, Brno, proti žalovanému: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, týkající se žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu spočívajícím v nemožnosti přijmout v nárokovém balíčku doplňky stravy, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 8 A 75/2015 - 43 ze dne 10. května 2016,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Jitce Šmídové, se sídlem Viniční 4349/82, Brno, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 3.400 Kč, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I.
Vymezení případu

[1] Žalobce, který toho času pobýval ve výkonu trestu ve věznici Valdice, se dne 17. dubna 2015 obrátil na Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobou na

ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu. Tvrzený nezákonný zásah měl spočívat v tom, že z balíčku od blízkých žalobci nebyly předány dva doplňky stravy (vitamíny a proteinový nápoj) s odůvodněním, že jde o nepovolené předměty.

[2] Městský soud usnesením označeným v záhlaví tohoto rozsudku řízení o žalobě zastavil pro nezaplacení soudního poplatku.

II.
Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[3] Proti označenému usnesení městského soudu žalobce (nyní stěžovatel) brojil včas podanou kasační stížností.

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti vyjádřil přesvědčení, že městský soud rozhodl nezákonně a předčasně, když řízení zastavil, aniž by rozhodl o stěžovatelově nové žádosti o osvobození soudních poplatků z 25. dubna 2016. Tvrzení městského soudu, že stěžovatelova nová žádost neobsahovala žádné nové rozhodné skutečnosti, stěžovatel odmítl s poukazem na jeho tvrzení obsažená v žádosti samotné, z nichž měla implicitně vyplynout změna majetkových poměrů a nedostatek prostředků k úhradě soudních poplatků. Dále stěžovatel poukázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 19. srpna 2015, sp. zn. 4 As 162/2015, které označil za precedenční.

[5] Závěrem kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že pouze pro jeho nedostatečné majetkové poměry mu byl městským soudem neoprávněně odepřen přístup k soudu. Z toho důvodu stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[6] V doplnění kasační stížnosti, které Nejvyšší správní soud obdržel dne 8. srpna 2016, stěžovatel zopakoval, že městský soud o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhodl způsobem, který nevypovídá o možnostech stěžovatele uhradit soudní poplatky v současnosti. Dále stěžovatel Nejvyšší správní soud požádal o osvobození od soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Daným žádostem Nejvyšší správní soud vyhověl usnesením ze dne 11. srpna 2016, č. j. 6 As 124/2016 - 17. V dalším doplnění kasační stížnosti ze dne 21. srpna 2016 stěžovatel poznamenal, že stejně jako Nejvyšší správní soud měl postupovat i městský soud, pročež má Nejvyšší správní soud jeho usnesení zrušit.

III.
Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou ve smyslu ustanovení § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Kasační stížnost není nepřípustná ani z jiných důvodů plynoucích z ustanovení § 104 s . ř. s.

[8] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[9] Na úvod Nejvyšší správní soud podotýká, že kasační stížnost směřuje proti usnesení městského soudu o zastavení řízení. Z povahy věci proto nelze namítat jiné důvody kasační stížnosti než důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. ledna 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65). Úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení proto je toliko posoudit, zda byly splněny podmínky pro to, aby městský soud řízení o stěžovatelově žalobě zastavil.

[10] Pro posouzení této otázky je účelné nejprve stručně zrekapitulovat průběh řízení před soudy. Stěžovatel ve své žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu zažádal městský soud o úplné osvobození od soudních poplatků. Městský soud o této žádosti rozhodl usnesením ze dne 22. května 2015, č. j. 8 A 75/2015 – 10, tak, že stěžovateli přiznal osvobození od soudních poplatků v rozsahu 40 %. Toto usnesení stěžovatel napadl kasační stížností. Nejvyšší správní soud stěžovateli vyhověl a rozhodnutím ze dne 8. října 2015, č. j. 3 As 147/2015 - 10 usnesení městského soudu č. j. 8 A 75/2015 - 10 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, jelikož městský soud chybně posoudil majetkové poměry stěžovatele. Městský soud na zrušující rozsudek Nejvyššího správního soudu reagoval novým rozhodnutím (usnesení ze dne 15. prosince 2015, č. j. 8 A 75/2015 - 24), kterým stěžovatele osvobodil od soudních poplatků v rozsahu 75 %. I posledně jmenované rozhodnutí městského soudu však stěžovatel považoval za nezákonné a napadl je kasační stížností. O té Nejvyšší správní soud rozhodl rozsudkem ze dne 16. února 2015, č. j. 2 As 4/2016 - 15, tak, že ji zamítl, neboť naznal, že městský soud při opětovném rozhodování o osvobození stěžovatele od soudních poplatků dostatečným způsobem reflektoval závazný právní názor předestřený Nejvyšším správním soudem v rozhodnutí ze dne 8. října 2015, č. j. 3 As 147/2015 - 10. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud potvrdil 75% osvobození stěžovatele od soudních poplatků, vydal městský soud dne 7. dubna 2016 opětovnou výzvu k zaplacení soudního poplatku ve výši 500 Kč.

[11] Na naposledy jmenovanou výzvu stěžovatel odpověděl podáním ze dne 25. dubna 2016, kterým opětovně zažádal o úplné osvobození od soudního poplatku. V dané žádosti odkazoval na judikaturu Nejvyššího správního soudu a uvedl, že je omezen na osobní svobodě, nemůže pracovat a ani jiným způsobem si obstarávat prostředky na soudní poplatky a nedisponuje prostředky k jejich úhradě. Ve snaze bránit se šikanózním postupům žalovaného je tedy stěžovatel podle svých slov odkázán toliko na dobrodiní třetích osob.

[12] Městský soud následně dne 10. května 2016 vydal v záhlaví označené usnesení, jímž řízení o žalobě stěžovatele zastavil, neboť stěžovatel ve lhůtě neuhradil stanovený soudní poplatek. Ke stěžovatelově opětovné žádosti o úplné osvobození od soudních poplatků městský soud uvedl, že se s argumenty v ní uvedenými vypořádal již ve svém usnesení ze dne 15. prosince 2015, č. j. 8 A 75/2015 - 24, kterým stěžovatele osvobodil od soudních poplatků v rozsahu 75 % a se kterým se ztotožnil i Nejvyšší správní soud. V opětovné žádosti přitom stěžovatel podle městského soudu neuvedl žádné nové rozhodné skutečnosti, a proto o ní soud zvlášť nerozhodoval. Pokud by zvolil opačný postup, hrozilo by, že stěžovatel svým postupem paralyzuje průběh řízení.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil napadené rozhodnutí městského soudu v rozsahu stížnostních námitek a důvodů, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že městský soud rozhodl v souladu se zákonem.

[14] Zákonnost osvobození stěžovatele od soudních poplatků v rozsahu 75 % již závazně posoudil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 16. února 2015, č. j. 2 As 4/2016 - 15, a to kladně. V nyní vedeném řízení se tedy Nejvyšší správní soud musel zabývat (pouze) otázkou, zda byly dány důvody pro zastavení řízení o stěžovatelově žalobě. Skutečnost, že stěžovatel soudní poplatek neuhradil, je mezi stranami nesporná. K posouzení tudíž zbývá, zda městskému soudu v rozhodnutí o zastavení řízení bránila stěžovatelova opětovná žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 25. dubna 2016.

[15] Problematikou opakovaných žádostí o osvobození od soudních poplatků se zabýval Ústavní soud v nálezu ze dne 20. ledna 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09 (N 10/56 SbNU 99). Ačkoliv Ústavní soud vyslovil své závěry ve vztahu k úpravě osvobození od soudních poplatků obsažené v občanském soudním řádu, Nejvyšší správní soud má za to, že jsou plně použitelné i v případě řízení před správními soudy. Podle Ústavního soudu „*o podané žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakováním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je tedy soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.*“ (bod 17). Současně Ústavní soud výslovně připustil možnost, aby obecné soudy o opětovné (nedůvodné) žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodovaly samostatným rozhodnutím, ale vypořádaly s ní až v odůvodnění usnesení o zastavení řízení o žalobě (bod 18 citovaného nálezu).

[16] Z nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1439/09 tedy vyplývá, že postup městského soudu (viz bod [12] tohoto rozsudku) byl zcela korektní a vyhovující ústavním požadavkům na přístup k soudu za předpokladu, že opětovná žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků neobsahovala důvodná tvrzení o změně poměrů účastníků v mezidobí od předchozího rozhodování o osvobození od soudního poplatku. Stěžovatel přitom v opětovné žádosti jen zopakoval, že je zbaven osobní svobody, nemá možnost pracovat a nedisponuje dostatečnými prostředky k úhradě soudního poplatku. Nejvyšší správní soud proto žádost stěžovatele ze dne 25. dubna 2016 posoudil tak, že neobsahuje konkrétní důvodná a podložená tvrzení o změně poměrů stěžovatele nad rámec tvrzení, která již posoudil Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 2 As 4/2016 - 15. Zastavení řízení ze strany městského soudu tedy bylo zákonné. Nejvyšší správní soud na tomto místě připomíná, že povinnost tvrzení a povinnost důkazní ohledně splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků – zde tvrzení (a doložení důkazů) o podstatné změně majetkových poměrů nastalé v mezidobí od dřívějšího rozhodnutí soudu o žádosti o osvobození od soudních poplatků – je povinností účastníka řízení. Soud sám majetkové poměry účastníka řízení z úřední povinnosti zjišťovat nemůže (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. ledna 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[17] Poukaz stěžovatele na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. srpna 2015, č. j. 4 As 162/2015 - 18, kterým byl zcela osvobozen od soudního poplatku, nemůže sám o sobě jako důvod pro plné osvobození od soudního poplatku obstát. O žádosti o osvobození od soudních poplatků soud vždy rozhoduje na základě konkrétních tvrzení a důkazů předložených účastníkem řízení v tom kterém řízení. Fakt, že byl účastník plně osvobozen od soudních poplatků v jednom řízení, nemůže zhojit absenci relevantních skutkových tvrzení o změně majetkových poměrů v řízení jiném.

IV.
Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že městský soud rozhodl v souladu s právními předpisy. Z výše popsaných důvodů vyhodnotil Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti jeho usnesení v souladu s § 110 odst. 1 větou druhou s. ř. s. jako nedůvodnou a zamítl ji.

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovaný sice ve věci úspěch měl, podle obsahu spisu mu však nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

[20] Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovateli právním zástupcem advokátku. Podle § 35 odst. 8 část věty prvé za středníkem s. ř. s. platí hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného advokáta stát. Podle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, náleží ustanovenému zástupci stěžovatele odměna za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, je-li klientovi zástupce ustanoven soudem) ve výši 3.100 Kč a podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů v paušální částce 300 Kč za jeden úkon, tedy celkem 3.400 Kč. K uskutečnění porady sice nedošlo, avšak advokátka za této situace učinila alespoň to, že se dostavila k soudu a nahlédla do spisu, což je obdobou úkonu podle § 11 odst. 1 písm. f) ve spojení s § 11 odst. 3 advokátního tarifu. Ustanovená zástupkyně není plátcem daně z přidané hodnoty.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2016

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu